

ГОМЕЛЬСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНИВЕРСИТЕТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 35 (782) Аўторак, 27 лістапада 1990 г. Газета заснавана ў верасні 1969 года Выходзіць раз у тыдзень Цана 2 кап.

КАНДИДАТЫ ў НАРОДНЫЯ ДЭПУТАТЫ

На пасяджэнні гарадской выбарчай камісіі па выбарах народных дэпутатаў Гомельскага гарадскога Савета народных дэпутатаў ХХІ склікання былі разгледжаны паступіўшыя пратокі аб вылучэнні кандыдатаў у народныя дэпутаты гарадскога Савета і заявы аб згодзе балатывацца.

У адпаведнасці з Законам БССР «Аб выбарах народных дэпутатаў мясцовых Саветаў народных дэпутатаў Беларускай ССР» кандыдатам Гомельскага гарадскога Савета па Барадзянскай выбарчай акрузе № 120 зарэгістраваны Магусевіч Віталь Уладзіміравіч, 1936 года нараджэння, загадчык кафедры палітычнай гісторыі нашага ўніверсітэта, член КПСС.

ЗАКЛІК ДА СУПРАЦОЎНІЦТВА

У мінулую сераду гасямі нашага ўніверсітэта былі дырэктар выдавецтва «Універсітэцкае» У. К. Касько, рэдактар аддзела гэтага ж выдавецтва Л. Г. Ліпіла, адказны сакратар «Весніка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна» П. М. Бараноўскі. На сустрэчу былі запрошаны дэканы і загадчыкі кафедр.

У. К. Касько раскажаў аб творчых планах выдавецтва «Універсітэцкае», знаходках і задумах рэдакцыйнага калек-

тыву, заклікаў вучоных нашага ўніверсітэта на больш плённае супрацоўніцтва.

Пра работу і планы рэдакцыйнага калектыву «Весніка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна» гаварыў П. М. Бараноўскі. Ён таксама запрашаў выкладчыкаў і супрацоўнікаў ГДУ часцей дасылаць свае навуковыя працы ў «Веснік», больш масава падпісвацца на гэта выданне.

Мінчане адказалі на шматлікія пытанні ўдзельнікаў сустрэчы.

Вяснянская мовазнаўства горада вінуць асістэнта названай кафедры КАПЫТКУ Вячаслава Антонавіча з паспяховай абаронай дысертацыі на атрыманне вучонай ступені кандыдата філалагічных навук.

САВЕТ Міністраў Беларускай ССР прыняў пастанову № 284 ад 14 лістапада 1990 г. «Аб арганізацыі Гомельскага дзяржаўнага медыцынскага інстытута». Гэтую прыемную навіну паведаміў нам начальнік сектара кадраў абласнога аддзела аховы здароўя аблвыканкома А. Я. Ластачкін.

Мы папрасілі Аляксандра Яўгенавіча адказаць на некалькі пытанняў.

— Ці ёсць ужо рэктар новай вышэйшай навучальнай установы?

— Ёсць. Ён назначаны доктар медыцынскіх навук, прафесар Юрый Іванавіч Бандажэўскі, які раней працаваў у Гродзенскім дзяржаўным медінстытуце. Гэта яшчэ малады чалавек. Яго навуковыя інтарэсы звязаны з вывучэннем імуналогіі. І таму можна лічыць невядаковым, што ён выбраў для сваёй далейшай працы вобласць, якая найбольш пацярпела ад чарнобыльскай аварыі. Яму прадставіцца шырокая магчымасць не толькі працягнуць свае арганізатарскія здольнасці пры станаўленні і развіцці новай медыцынскай вышэйшай навучальнай установы, вясці актыўную педагогічную работу па падрыхтоўцы крайне неабход-

ПЯТАЯ ВНУ ГОМЕЛЯ

ных для рэгіёна медыцынскіх кадраў, але і больш паглыблена займацца праблемамі, звязанымі з радыяцыйным забруджаннем.

— Дзе на першым часе размясціцца медінстытут?

— Пакуль што на плошчах ПТВ № 113 у Новабеліцы. Канчатковае яе месца размяшчэння вызначыцца пазней. У сродках масавай інфармацыі паведамілася, што гэта будзе Валатава. Аднак аб канкрэтным варыянце сказаць яшчэ нельга.

— Як вырашаецца пытанне з укамплектаваннем прафесарска-выкладчыцкага саставу новага медінстытута?

— Вучоныя-медыкі, якія здолны вясці вучэбны працэс, ёсць і ў Гомелі. Аднак, натуральна, іх недастаткова. Вопытных спецыялістаў для педагогічнай дзейнасці дакладна запрашаць і з іншых гарадоў рэспублікі і краіны.

— А як яны будуць забяспечвацца жыллем?

— Думаецца, праблем з выдзяленнем кватар для

найбольш патрэбных спецыялістаў не будзе. Аблвыканком і гарадскія ўлады пойдуць насустрач, зробяць усё ад іх залежнае для хутэйшага адкрыцця медыцынскага інстытута.

— Як вядома, на працягу некалькіх гадоў на падрыхтоўчае аддзяленне Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны набіраліся слухачы, якія пасля паспяховай здачы выпускных экзаменаў размяшчаліся на вучобу ў адпаведнасці з мэтай накіравання ў Мінскі, Гродзенскі і Віцебскі медыцынскія інстытуты. Як складзецца далейшы лёс слухачоў падрыхтоўчага аддзялення сёлетняга набору?

— Гаварыць пра гэта яшчэ рана. Усе абставіны высветляцца ў недалёкім будучым. Але можна меркаваць, што ўжо сёлетнія слухачы падрыхтоўчага аддзялення ў наступным годзе стануць першымі студэнтамі Гомельскага медінстытута.

Дзяржаўны дакумент аб адкрыцці Гомельскага медінстытута прыняты. Як вядзецца, скажам жа пятай вышэйшай навучальнай установе нашага горада: «У добры шляхі».

В. ВАЛОДЗІН.

ВІНШУЕМ!

Рэктарат, грамадскія арганізацыі ўніверсітэта, доканат філалагічнага факультэта, кафедра рускага, агульнага і сла-

вянскага мовазнаўства горада вінуць асістэнта названай кафедры КАПЫТКУ Вячаслава Антонавіча з паспяховай абаронай дысертацыі на атрыманне вучонай ступені кандыдата філалагічных навук.

ПА ЧАРНОБЫЛЬСКИХ ПРАБЛЕМАХ

У Беларускай філіяле Усесаюзнага НДІ сельскагаспадарчай радыялогіі, які адкрыты ў г. Гомелі чатыры гады назад у сувязі з чарнобыльскім падзеямі, разам з вучонымі, навуковымі супрацоўнікамі, што прыехалі сюды з розных гарадоў краіны, працуюць шэсць выпускнікоў біялагічнага факультэта ГДУ.

Задача калектыву НДІ — не з лёгкіх. Неўтаймаваны «мірны атам» прынёс на беларускую зямлю шмат проблем, якія патрабуюць і скрупулёзнага вывучэння, і пошуку шляхоў выхалу са складанага становішча, у

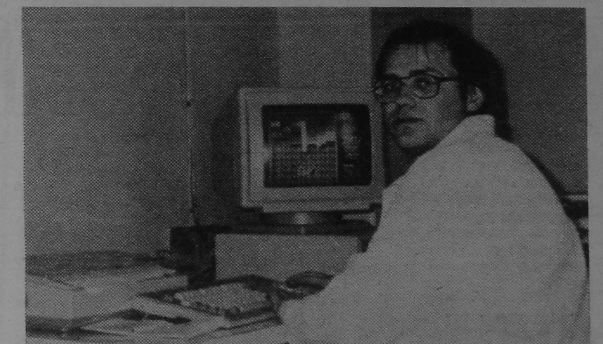
якім апынулася наша рэспубліка з-за чарнобыльскай бяды.

Выпускнікі біяфака ўніверсітэта працуюць у розных лабараторыях інстытута. Аляксандр Навумчык (на верхнім здымку справа) працуе ў лабараторыі жыўлагадоўлі, дзе вядуцца работы па вызначэнню ўтрымання ў крыві буйной рагатай жывёлы пэўных гармонаў і ўплыву на яе радыйлі. Тут жа вызначэннем бактэрыяціднай актыўнасці сывараткі крыві займаецца яшчэ адзін выпускнік ГДУ — Андрэй Гулакоў.

У лабараторнай групе радыяхімічнага аналізу, у якую ўваходзіць Эдуард Белавусаў (на здымку справа ўнізе), вядуць даследаванні рухомасці радыеукладаў у глебе, а таксама спрабуюць знайсці спосаб больш дакладнага іх вызначэння ў прадуктах харчавання, у прыватнасці, у малаце.

Эдуард Цуранкоў (на здымку злева) працуе інжынерам у комплексна-экалагічнай лабараторыі, якая асаацана сучасным імпарным абсталяваннем.

Гэтыя здымкі зроблены нашым няштатным фотакрэспандэнтам, пяцікурснікам

біяфака Аляксандрам Ковалем у час праходжання ім перадыпломнай практыкі ў

навукова-даследчым інстытуце сельскагаспадарчай радыялогіі.

Як паведамлялася ўжо, новым камсамольскім ваякам універсітэта стаў Сяргей Дашкевіч, які раней працаваў на меснікам сакратара камітэта ЛКСМБ па ідэалагічнай рабоце. Перакурніца геалагічнага факультэта, старшыня прэс-цэнтра камітэта камсамола Ірына Жылінская сустрачалася з ім і папрасіла адказаць на некалькі пытанняў.

АД СЛОЎ — ДА СПРАВЫ

— Сяргей, як ты адраагаваў на тое, што А. Мацвееў нечакана падаў у адстаўку, і ты гэтак жа нечакана стаў сакратаром?

— Усё адбылося вельмі хутка. Шчыра кажучы, я нават не зразумеў, што здарылася. Я быў у адпачынку, у аўторак 13 лістапада зашоў у камітэт ЛКСМБ, сустраў там Анатоля, які і сказаў мне аб сваім рашэнні.

Як я адношуся да свайго выбару? Калі даведаўся аб тым, што А. Мацвееў будзе прапаноўваць на пасадку сакратара маю кандыдатуру, то даў згоду на гэта, бо працаваць камусьці трэба. Добра разумею, што будзе нялёгка.

— Ты выбраны сакратаром у гэкі час. Што б ты хацеў ацэніць у першую чаргу ў камсамольскай арганізацыі універсітэта?

— У першую чаргу, на маю думку, неабходна, каб у рабочы камітэт камсамола ГДУ, камсамольскіх бюро факультэтаў знайшлі адлюстраванне

тыя пытанні, тыя праблемы, якія на самой справе хваляюць студэнтаў. І асноўную ўвагу, канешне, мы будзем удзяляць культурнаму выхаванню студэнтаў, іх вольнаму часу і адпачынку. Усё гэта ў нашых сілах, але я думаю, што будучыня маладзёжнай арганізацыі залежыць ад таго, ці зможам мы перайсці ад пустых слоў да справы.

— Сяргей, колькі часу ты займаешся камсамольскай работай? Ці не паспеў ты расказаць у камсамоле?

— З 1982 года, калі быў выбраны сакратаром камсамольскай арганізацыі школы. Не, не расказаўся. Я ўпэнены, што маладзёжная арганізацыя патрэбна. І што б там ні казалі, маладзёжнай арганізацыі заўсёды былі і будуць. Справа не ў іх назве, а ў тым, чым яны займаюцца.

— Сяргей, пра дзею ў універсітэце ходзяць розныя чуткі. Як ты да іх адносішся?

— Не трэба верыць чуткам, трэба верыць справам.

Нашчадкі не заўсёды аддавалі належнае вялікаму палачаніну. Але зараз, у час святкавання 500-годдзя з дня нараджэння, аб укладзе Францыска Скарыны ў сусветную культуру ў поўны голас гавораць не толькі на Беларусі, але і далёка за яе межамі. Агульнавядомым стала, што Ф. Скарына — ўсходнеславянскі і беларускі першадрукар, выдатны асветнік і гуманіст, адзін з тытанаў Адраджэння. Наш славуны зямляк быў таксама лекарам, філосафам, пісьменнікам, пазтам, мастаком, батанікам, папулярызатарам мастацтваў... Пісьменнік Іван Чыгрынаў нават выказаў нядаўна ў друку сумненне, ці пад сілу было зрабіць тое, што зрабіў Ф. Скарына, аднаму чалавеку: можа, маўляў, за ім стаяў цэлы калектыў. Я такія сумненні не падзяляю, наадварот, думаю, што не ўсе грані творчасці Ф. Скарыны знайшлі пакуль што дастатковае асяляненне. Больш таго, хачу паставіць пытанне, якое, здаецца, яшчэ ніхто не задаваў: а які след пакінуў Ф. Скарына на ніве гістарычнай навукі?

ЦІ БЫЎ СКАРЫНА ГІСТОРЫКАМ?

Падставы для пастаюнаго такога пытання ёсць. Успомнім, што жыццё і асветніцкая дзейнасць Ф. Скарыны цесна звязаны з Бібліяй, якая ў яго час была самай вядомай кнігай і складала аснову светапогляду сярэднявечага чалавека. Нават у канцы XX ст. Біблія лічыцца адной з найбольш важных кніг на гісторыю краіны Старажытнага Усходу. Як археолаг магу сказаць, што раскопкі шматлікіх экспедыцый на працягу двух апошніх стагоддзяў не толькі не абверглі навукова-гістарычную каштоўнасць Бібліі, а, наадварот, пацвердзілі рэальнасць многіх гістарычных асоб, гарадоў, фактаў і падзей, апісаных або ўпамнутых у Бібліі.

У навукова-асветніцкай дзейнасці Ф. Скарыны вылучаюцца тры напрамкі: 1) пераклад біблейскіх кніг, 2) іх выданне, 3) напісанне да іх уласных прадмоў і пасляслоўяў. Чытачы скарынаўскіх выданняў знаёміліся з багатай духоўнай спадчынай народаў Старажытнага Усходу, з біблейскімі міфалагічнымі персанажамі (ад Адама і Евы да хрысціянскіх апосталаў), з геаграфічнай гісторыяй і культурай старажытных Асірыі, Вавілоніі, Егіпта, Ізраільска-Іудзейскага царства, Персіі. Яны мелі магчымасць атрымаць звесткі пра такія славуны гарады, як Александрыя, Іерусалім, Іерыхон, Нікея, Ніневія, Самарыя, Хеўрон, пра дзейнасць вядомых гістарычных асоб — Давіда, Саламона, Навухаданасора II, Валазара, Кіра II Вялікага, Дарыя I, Пталемея II, Філадэльфа, Пталемея III, Еввергеты, Пталемея IV, Філапата, Сарданапала (Амурбаніпала).

Такім чынам, Ф. Скарына, які перакладаў, выдаваў

і каменцываў біблейскія кнігі, даў магчымасць шырокай аўдыторыі пазнаёміцца з асноўнай у той час крыніцай ведаў у ўсёагульнай гісторыі. А зрабіў даступнай для карыстання гістарычную крыніцу хіба не азначае ўнесці ўклад у гістарычную навуку? Дарэчы, калі археолаг раскопае помнік матэрыяльнай культуры, выявіць на белы свет рэшткі даўняй цывілізацыі, такое пытанне нават не ўзнікае. А чым горшы той даследчык, які робіць нешта падобнае з пісьмовай крыніцай?

Дадам да гэтага, што Ф. Скарына даваў высокую ацэнку ведам народаў Старажытнага Усходу, лічыў біблейскія кнігі крыніцай мудрасці. Добра вядома, што ён рэкамендаваў іх у якасці дапаможніка для вывучэння сямі вызваленых (свецкіх) навук: граматыкі, логікі, рыторыкі, музыкі, арыфметыкі, геаметрыі і астраноміі. Менш вядомай з'яўляецца, — але я хацеў бы яе падкрэсліць — думка Ф. Скарыны аб магчымасці выкарыстання Бібліі для вывучэння гісторыі. Вось што гаворыць наш вялікі асветнік у прадмове «во всю бівлію рускаго языка». «Аше ли же коханне имати ведати о военных а о богатырских делех, чти книги Судей, или книги Махавеев, более и справедливее в них знайдеши, нежели во Александрии или во Троице».

Паклі жэ вкратце сведаті хоцешы много тысячей лет летописец, чти книги Паралипомена».

А цяпер мяркуйце, можна ці не лічыць Францыска Скарыну гісторыкам.

У. БАГАМОЛЬНИКАУ,
кандыдат гістарычных навук.

ПРЭС-ЦЭНТР КАМІТЭТА КАМСАМОЛА ПАВЕДАМЛЯЕ

**ВЫБРАНЫ ДЭЛЕГАТЫ
НА ІІ РЭСПУБЛІКАНСКІ
СТУДЭНЦКІ ФОРУМ**

22 лістапада адбылося су-

меснае пасяджэнне камітэта камсамола універсітэта і прэзідыума прафкома студэнтаў. Вылучаліся дэлегаты на ІІ рэспубліканскі студэнцкі форум. Большасцю галасоў дэлегатамі на яго выбраны: пішкурніца фізалагічнага факультэта Т. Фіцнер, Н. Маслюк і чырвотраўнік фізічнага факультэта, намеснік сакратара камітэта ЛКСМБ В. Гапееў. На форум дэлегаваны таксама сакратар камітэта ЛКСМБ універсітэта Сяргей Дашкевіч і старшыня прафкома студэнтаў Надзея Колтышава.

ЗА ПАРУШЭННЕ ПРАВІЛАЎ ПРАЖЫВАННЯ У ІНТЭРНАЦЕ

Камітэт камсамола разгледзеў персанальную справу члена ВЛКСМ першакурсніка геалагічнага факультэта Дамітрыя Думанскага, які груба парушыў правілы пражывання ў інтэрнаце. Наступлілі прапановы аб'явіць яму строгую вымову з занясеннем ва ўчотную картку і выключыць з радзёў ВЛКСМ. Большасцю галасоў камітэт камсамола аб'явіў Д. Думанскаму строгую вымову з занясеннем ва ўчотную картку.

студэнцкім кафэ. У праграме — жартоўна-забавляльнае прадстаўленне аб рабоце КІДА «Цёмнае мінулае і светлае будучае КІДА».

Пачатак сустрэчы ў 19.30. Уваход па запрашальных білетах, якія можна набыць у культоргау факультэтаў.

КІД «САЮЗ».

ЗАПРАШАЕ КІД «САЮЗ»

29-га лістапада, у чацвер, Клуб Інтэрнацыянальнай дружбы ГДУ «Саюз» праводзіць сустрэчу з першакурснікамі універсітэта. Яна адбудзецца ў інтэрнаце № 2 па вул. Кірава ў

ГУТАРКА НА АКТУАЛЬНУЮ ТЭМУ

3 ГІСТОРЫЯ РАЗВІЦЦА РЫНАЧНАЙ ЭКАНОМІКІ

Ва ўмовах пераходу нашай краіны да рыначнай эканомікі важна нагадаць некаторыя пытанні гісторыі яе развіцця. Пры гэтым пэўнае значэнне мае выбар літаратуры, да якой зэта-згодна звяртацца ў першую чаргу.

На нашу думку, уся наяўная літаратура па развіццю рынку павінна быць падзелена на тры часткі. Першая ахоплівае ўсю дамарысавую літаратуру. Вышываюць яе з'яўляюцца вядомыя працы класікаў буржуазнай палітычнай эканомікі Адама Сміта і Давіда Рыкарда. Другая частка ахоплівае працы Маркса, Энгельса, У. І. Леніна, грэцыя ўключае ў сябе працы савецкіх эканамістаў і сучасную замежную літаратуру.

Варта падкрэсліць, што эканамічная навука набыла ў канцы XVIII — пачатку XIX ст. ст. вялікую папулярнасць. Тады лічылася прыкметай адукаванасці і ўзроўню культуры веданне прац эканамістаў, аб чым, у прыватнасці, сведчыць такая характарыстыка Яўгена Анегіяна:

Высокой страсти не имея,
Для звуков жизни
не щадить
Не мог он ямба от хорея,

Как мы ни бились
отличить.

Зато читал Адама Смиты
И был глубокий эконом.
То есть умел судить

о том,
Как государство богатеет,
И чем живет, и почему
не нужно золото ему,
Когда простой продукт
имеет.

Отец понять его не мог.
И земли отдавал в залог.
Мы привыкли готы рад-
чи, как показав, як яны гу-
чаць сучасна. Тут адлюстраваны праблемы, якія стаяць перад нашай краінай. Для нас цяпер надзвычай важна, як багачее дзяржава, як здобывць больш золата і г. д. Характэрна і тое, што не вераць эканамічнай навуцы (як бацька Яўгена) і «землю отдают в залог».

У гісторыі развіцця чалавечства грамадская вытворчасць прайшла некалькі этапаў. Першы характарызуецца як натуральнага гаспадарства, калі вытвараецца просты прадукт, г. зн. прадукт, які не ператвараецца ў тавар, не прадаецца, а спажываецца самім вытворцам.

Так як прадукцыйнасць працы ў першабытным грамадстве была яшчэ крайне нізкая, земляробы маглі

вырасціць толькі такую колькасць хлеба, якая хапала на харчаванне сваёй сям'і або абшчыны. Гэты прадукт, у даным выпадку, хлеб, з'яўляецца простым прадуктам, таму што не ўступае ў абмен. З цягам часу, па меры развіцця вытворчасці, з'яўляецца магчымасць мець лішні хлеба

звыш свайх патрэб, і гэта часта ўступае ў абмен, ператвараецца ў тавар. З гэтага часу пачынаецца развіццё рыначных адносін. Паступова абмен прадуктаў пашырваецца і дасягае свайго апагею ва ўмовах капіталізму, калі ўсё прадаецца і сёе купляецца. Трэба пры гэтым адзначыць, што свайго поўнага росквіту рыначныя адносіны дасягаюць у прамяжках некалькіх тысячагоддзяў. За гэты перыяд чалавечства прайшло такую фазу свайго развіцця як рабаўладальніцкае грамадства. Далейшае развіццё таварна-грамадзянскіх адносін атрымалі ва ўмовах феадальнага грамадства. У гэтых грамадствах рыначныя адносіны мелі падпарадкаванае значэнне.

Ва ўмовах першабытна-абшчыннага ладу не было прыватнай уласнасці, мела месца ўраўняльнае размер-

каванне, г. зн. існавала эканамічная роўнасць усіх членаў грамадства. Пры рабаўладальніцтве дзейнічаў пазаканамічны прымус (прыгоннае права). Аднак селянін у большай меры быў зацікаўлены ў выніках працы, таму што частку вытвараемага прадукта паймаў сабе.

Найбольшую зацікаўленасць у росце прадукцыйнасці працы работнік атрымлівае ва ўмовах капіталістычных рыначных адносін. Працаўнік тут фармальна свабодны. Аплата працы залежыць ад колькасці і якасці вытвараемага прадукта. Аднак высокага ўзроўню развіцця грамадскай вытворчасці, багатага тавараў капіталізм дасягае не так хутка.

Першай краінай, дзе капіталістычная таварная вытворчасць дасягнула высокага ўзроўню развіцця, стала Англія. Феадальныя адносіны ў XV—XVI ст. ст. стрымлівалі развіццё рыначных адносін. Толькі дзякуючы сялянскім паўстанням буржуазія змагла пераадолець уладу памешчыкаў. Перамога буржуазнай рэвалюцыі дала магчымасць для свабоднага развіцця таварна-грамадзянскіх адносін. Значную ролю ады-

грала ў наакупленні капіталу эксплуатацыя калоній, там званы каланіяльным гандаль, які ўключваў гандаль рабаўладальніцтва, альянскую таварную палітыку дзяржаваў.

У розных краінах працэс перападатковага капіталу адрозніваўся некаторымі асаблівасцямі. У Расіі, напрыклад, дзе пераход да рыначных адносін пачаўся пазней многіх іншых краін Еўропы, працэс прымусовага аддзялення неспасрэдных вытворцаў ад сродкаў вытворчасці інтэнсіўна разгарнуўся з аднаўлення прыгоннага права. Вядома, што рэформа 1861 года з'явілася рабуніцтвам сялян, У. І. Ленін указваў, што яна — першае масавае насілле над сялянамі ў земляробстве ў Інтэрсах на-
раджаўшагася капіталізму.

Трэба адзначыць і тое, што да вялікай колькасці тавараў, высокага ўзроўню жыцця для большай часткі насельніцтва перадавалі капіталістычныя краіны ішлі даволі доўга, амаль 400 гадоў. А колькі нам трэба ісці па гэтым шляху, каб дасягнуць становаўня жыцця? Тым не менш многія праблемы ў гэтых краінах не вырашаны. Напрыклад, у друку прыводзяцца даныя

ДА АГУЛЬНАУНІВЕРСИТЕЦКАЙ ПРАФСАЮЗНАЙ КАНФЕРЭНЦЫ

14 снежня адбудзецца агульнаўніверсітэцкая прафсаюзная канферэнцыя, на абмеркаванне якой выносіцца шэраг актуальных пытанняў. Напярэдадні канферэнцыі са старшынёй прафсаюзнага камітэта У. А. Пенязем гутарыла карэспандэнт нашай газеты Т. Дубак.

— Уладзімір Аляксандра-
віч, наша краіна — на пера-
зе рыначных адносін. Безо-
сумоўна, у пэўнай ступені га-
та акалічнасць навуковае і
на работу прафкома, бо паў-
стае пытанне, як абараніць
членаў прафсаюза ва ўмо-
вах рынку.

— Так, аб гэтым і пойдзе размова на канферэнцыі. Тры самыя галоўныя на падумку пытанні мы павінны ўзяць і абмеркаваць на ёй — матэрыяльнае становішча, аздараўленне, грамадскае харчаванне выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта.

У кастрычніку ва ўсіх падраздзяленнях была распаўсюджана анкета члена прафсаюза работнікаў народнай адукацыі і навукі ГДУ імя Ф. Скарыны, расправадана камісія прафсаюзнага камітэта па сацыяльнаму страхаванню. Мы ставілі мэту — з дапамогай анкеті з'ясуваць, чым займаюцца

даний саорач уоуноу інфармацыю аб работніках усіх азенных універсітэтаў: іх матэрыяльным забяспячэнню, стане здароўя, выхадзе малазабяспечаных явяюных сем'і, у якіх маці адны выхоўваюць дзяцей. Усе атрыманыя з анкет даныя планавалася апрацаваць з дапамогай ЭВМ і потым мець, як кажучы, заўсёды пад рукой усю інфармацыю аб кожным члене прафсаюза. Гэта значна аблегчыла б нашу работу ў справе аказання матэрыяльнай дапамогі работнікам, якіх маюць у гэнай найбольш моцную патрэбу, выдзеленыя аздараўленчых, лечэбных пудэвак з удлікам захавання і г. д. На жал, нашы «благіе намерныя» не ўсе ў калектыве ўспрынялі, большасць праігнаравала запавненне анкеты. Хочацца, каб яны вразумелі, што вынікі анкетавання для нас — кіравніцтва да дзеяння, а не простая фіксацыя звестак аб работніку. Так, калі, напрыклад, апрацоўка усіх анкет пакажа, што на універсітэце вельмі шмат

людей, які мають хронічні захворювання, стояць на диспансерному уліку, ми будзем яшчэ больш матаніравана працаваць над праграмай аздараўлення членаў універсітэцкага калектыву і іх сем'яў. Таму пераканаўча прахараваем іх прасьба да тых, хто аікету яшчэ не запоўніў, хутэй гэта зрабіць.

Многія, напэўна, заўважылі, што некаторыя пунты ацёны датычаць дзяцей. Мы хочам таксама сабраць больш дакладныя звесткі аб дзеях, выкладчыцаў і супрацоўнікаў, што аблічэліся б, напрыклад, нам работу ў справе камплектавання навагодніх падарункаў хлопчэкам і дзяўчынкам не толькі дашкольнага ўзросту, але і старэйшым — да 10 гадоў. Нагадаю, што дадатковыя сродкі для гэтага былі вылучаны прафкамам вясной г. г. ад продажу латарэйных білетаў на абліганы мэтай і беспасрэтнай пазыкі.

— Роботу ў плане азда-
раўлення выкладчыкаў і
супрацоўнікаў, іх сем'яў
прафком універсітэта ў
апошні час значна актывіза-
ваў. Цяпер ён не чакае
«манныя нябесны», а шукае
самастойна месцы аздараў-
лення і адпачынку, закло-
пае дагаворы на набывдзі пуд-
дэвак. Папырасца геагра-
фія выязду на летні адпа-
чынак выкладчыкаў, супра-
цоўнікаў і іх сем'яў. Але ж
у краіне склалася вельмі
няпростая сітуацыя, калі
кожная рэспубліка, як ка-
жуць, цягне коўдру на ся-
бе, па ўмовах гаспадарскіх
значна ўзрастае кошт пуд-
вак для лячэння і адпачы-
нку. Як выхад шукае праф-
ком у такой сітуацыі?

— Становішча сапраўды не дае падстаў для аптымізму. Вось, напрыклад, у Краснадарскім і Стаўрапольскім краях створаны канцэры, якія ва ўмовах рынку пагражаюць узяць кошт адвой паўцэны да 800—1000 рублёў. Не трэба ўжо спадзявацца нам, пражываючым

ТРЕБА ПРАЦАВАЦЬ РАЗАМ

у зоні екалогічного бідства
пасля сумных чарнобыльскіх
падзей, і на спадкі ад да-
брачынных тэлемарафонаў. У
краіне з'явілася шмат но-
вых праблем, якія таксама
траба неадкладна вырашаць,
у прыватнасці, бежанцаў,
па прычыне нацыянальных

канфліктаў... Але ж каб
адаптаваць людзей з чарно-
быльскай зоны, выйсеце шу-
каць праба. Імкнемся выка-
рыстоўваць для гэтага і
здзеланы сувязі з ВНУ кра-
іны, мярз з разуменнем адно-
сінца да нашых праблем.
Імкнудца нам даламагчы, і
асабістыя кантакты. Нядаў-
на разам са старшынёй ка-
місіі прафма на выкары-
станню сродкаў ФНТЭР
У. Ф. Шаляма мы выязджа-
лі ў Каральскую АССР,
дзе выступілі па мясцовым
тэлебачанню, далі інтэрв'ю

гизатам, у якіх выказалі адну просьбу — дапамагчы папярэць аздараўленчую базу для работнікаў нашага ўніверсітэта. Трэба сказаць, што да нашых праблем аднесліся неабыхкава, гатовы нам дапамагчы. Цяпер на адрас дапрафкома прыходзіць шмат пismaў з розных устаноў, арганізацый Карэліі, у тым ліку і з Петравадскага ўніверсітэта, дзе нават стварылі штаб дапамогі ГДУ, з праланавамі прадставіць свае базы адпачынку, прафілакторыі для гамяльчан. Але асабліва зацікавіла нас пismo з г. Імпілахі, што на беразе Ладжаскага возера. Там ёсць база адпачынку, якую можна зрабіць настайнай для ўніверсітэта. Неаходна толькі адрамантаваць яе і прывесці ў парадок. Думаецца, гэтая ідэя вартая ўвагі. Але вырашыць з ёй усё пытанні адпрафком не ў стане. Патрэба на самай дзейснай дапамогі адміністрацыі ўніверсітэта. Усе павінны быць зацікаўлены ў стварэнні ўласнай базы адпачынку.

Некоторые могут за-
речь: навошта, маўляў
нам гэта? Дык вось!

чываць на поўнач, а не на поўдзень. Гэта памылковая думка. Карэлія — прыгожы край, з чудовай, непаўторнай прыродай, дзе ёсць, што пагладзень: Кіжы, востраў Валаам, блакітныя азёры... І дабрацца туды значна прасцей, чым у паўднёвым напрамку.

Хачцелася б, каб на кавалерыяцкія члены прафсаюза выказалі свае прашанні адносна здараўленчай кампаніі. Мы да іх прыслухаемся.

— Уладзімір Аляксандра-
віч, многім ва ўніверсітэце
ўжо даўно, як кажуць, на-
гнала аскому пытанне аб
грамадскім харчаванні. Ра-
бота буфетаў, столовых на-
сё не задавальняе, часта вы-
клікае проста раздражненне.
Трэба ўсё ж, нарэшце, наво-
дзіць парадак.

— Так, згодзен. На канферэнцыі трэба прыняць канкрэтныя рашэнні, каб на дзейным чынам арганізаваць грамадскія харчаванне, і выкаладаць, студэнты маглі вармалых паесці ў буфетах карпусоў, сталавай. Усіх нас хвалюе питанне, якія продукты мы ўжываем, улічваючы тую зонку ў якой жывем. Есць у нас нявыкарыстаныя рэзервы: штогод дашы студэнцкія атруды выезжаныя далёка з межы рэспублікі, у прыватнасці, у Стаўрапольскі, Крснадарскі край. Можна было б заключыць з гаспадаркамі дагаворы, па якіх яны часткова плацілі за работу студэнтам натуральнымі прадуктамі, той жа гароднінай садавінай, якія потым траплялі б на студэнцкі стол.

Проблема наладжвання харчування викладчыкаў супрацоўнікаў зноў жа пераплітаецца з анкетаваннем. І вось чаму. Калі мы ўбачым, што ў сям'і невялікі даход, знойдзем магчымы масьце выдзяляць ільготны талоны на абеды і г. д.

— Да шматлікіх праф
лем, якімі займаецца праф
саюзна камітэт, сёння да
бавілася яшчэ адна — з
беспячэнне гаварамі...

— Мая думка наконт гэта адназначная. Прафсаюзы душаць навазванне неўласцівых ім функцый, самыя яскравы прыклад гэта — усё тыя ж тавары Гэта — кампетэнцыя адміністрацыі, а прафком павінен прасачыць, каб не было

парушення у їх розмір-
ванні

— Бадай, самая найважэйшая праблема на сённяшні дзень ва ўніверсітэце — жыллёвая. Ці плануецца на канферэнцыі ўзімаць гэта пытанне?

— Перш за ўсё хачу падкрэсліць: універсітэт як вышэйшая навучная ўстанова толькі тады даў ёй значных вынікаў і ў падрыхтоўцы высокакваліфікаваных кадраў, і ў распрацоўцы перспектывных навуковых напрамкаў, калі адміністрацыя універсітэта будзе займацца ў поўнай меры не толькі гэтым, але і праблемамі жыцця, грамадскага харчавання, аздараўлення і г. д. Магчымасцей жа ў нас значна больш, чым у любой грамадскай арганізацыі, нават такой шматлікай.

як профзаощад. Ми не зби-
раємося заставляти у баку ад-
міністрацію пералічених проб-
лем, а наважувати з'ясувати
більш активну участь у вирішенні
у пераодолання цих проб-
лем. Але хачеся б, каб і
рауціства університета пали-
чили, нарешче, адним з
примиритицих напрямків у
своєй работе і саціаліза-
ції, розвіцці нашої ВНУ. Калі
гатага няма, не будзе
лежача аддачы ў работе.
Многія будуць проста зваль-
няцца і, улічваючы чарно-
быльскія праблемы, наогу-
р, вязьдзяцца з Гомелля. Не
траба губляць час і спадзя-
вацца, што хтосьці іні-
цыяваць праблемы універ-
сітэта, які лічыцца вядучым
навукальным устаноў на-
шага рэгіёна, а яго саці-
яльная база знаходзіцца
такім заняпадальным стане. Ми
дайдзім да тупіка, выхад
якогога траба шукаць разам
і прафому, і адміністра-
цыі.

Варья ўзв'язі ідэя пабудовы кааператывага дома для выкладчыкаў, супрацоўнікаў ВУНУ горада, што крыху знало б напружанасці жыллёвай праблемы. Але ідэя трэба падмацоўваць канкрэтнымі справамі. Трое жыццё сённяшнім, а не ўчорашнім днём і працягваюць большую інцытытылу, самастойнасць пры вырашэнні тых ці іншых праблем.

Хацелася б, каб прадстаўляюча прасфаюзная канферэнцыя ўспрадавала канкрэтыя напрамкі дзейнасці ў вырашэнні ўсіх набалельшых праблем.

аб вялікай колькасці беспрацоўных у ЗША, Англіі, Францыі. Звычайна пры ўпамінанні аб беспрацоўі гавораць, што беспрацоўныя там атрымліваюць дапамогу ў большых размерах, чым наша заробковая плата. І гэта правільна. Але тое, што беспрацоўе з'яўляецца трагедыяй для мільянаў, таксама правільна.

Для того, каб аб'ектыўна ацаніць непазбежныя спадарожнікі капіталістычнага рыначай эканаміч — беспрацоўе, трэба разгледзець праблему ўсебакова. Неацэньваючы ўдзячэ, што трапіць у рады беспрацоўных для жыхароў гэтых краін азначае ператварэння ў чалавека другога гатунку з выключачнымі адсюль вынікамі. Калі ў звычай ўваходзіць паўны ўзровень жыцця, кола знаёмых, маючых такі ж дастатак, то зважэнне з работы азначае кружэнне ўсё надзей. Статыстыка паказвае, што колькасць самазабойстваў сярод беспрацоўных у некалькі разоў вышэй, чым сярод іншых катэгорій насельніцтва. Акрамя таго, дапамога па беспрацоўю, як правіла, выплачваецца не больш 1,5—2 гадоў. Калі за гэты час чалавек не знайшоў работу, то далей павяніе сам выходзіць з гэтай становішча. Часцей за ўсё ён трапляе ў катэгорыю немажымых, якія жывуць за кошт дабрачынных фондаў.

Наступним важним факторам ринкової економіки з'являється різка диференціація насеління за úrovню доходу. Розривання багатющу у капіталістичних країнах застаседа велим нераунамерным. А часпей за усе доля людзей, якя влодаюць асноуным багатцем, змяняецца, 5—10% насеління влодае 70—80% грамадскага багатства. У друку прыводзяца даныя аб тым, што прапоўня з набываюць акцыі прадпрыемстваў і становяцца ўдзельнікам размярвання прыбытку. Аднак у асноўнай масы насеління галоўнай крыніцы даходу застаседа усе ж заробатная плата. Напрыклад, у такой краіне, як Англія, акцыям влодае не больш 20% насеління. У выніку большая частка жыццароху краіны мае сярэдні ўзровень даходу.

Узнікае пытанне: што, у нас няма беспрацоўных, багатых, жабракоў? Без сумнення ў той ці іншай ступені ўсё гэта ёсць. Напрыклад, на XIX з'ездзе прафсаюзаў СССР (кастрычнік 1990 г.) прыводзіліся такія даныя: зараз у нас каля 2 млн. беспрацоўных, у блэйшы час могуць страціць работу ад 6 да 15 млн. чалавек, а па розліках прыздымта амерыканскай асацыяцыі малага бізнесу Клер Уіклі з уважэннем рыначнай эканомікі кожны пятая

чалавек стане беспрацоўным.

Колькасць насельніцтва, якое мае даходы ніжэй праджытачнага мінімуму, складае 70—80 млн. чалавек. У нас таксама ёсць багатыя людзі. Але яны з'яўляюцца ў асноўным мільянерамі (штогод у ценявую эканоміку ўцягваюцца прыкладна 60 млрд. рублёў). Ёсць некаторыя ацэнкі з'яў ценявой эканомікі: захаванне тавараў ад адкрытага гандлю — 6 млрд. руб., падман пакупнікоў — 10,7, у цэлым у сферы паслуг—14—16, спекуляцыя аўтамабілямі — 5,7, даходы ад спекуляцыі таварамі — 1,4, прастытуцыя — 0,7, наркатыбізнес — 0,3 млрд. руб.

І. Г. Д.

Канешне, змагацца трэба не з багачам, а з бедняком, чаго, як ужо адзначалася, вышэй, у нашай краіне хапае. І пераход да рыначных адносін прадугледжвае мэта ўсіх зрабіў багатымі. Але поспех гэтай рэформы будзе залежць ад таго, на колькі мы зможам яе знаходзіць у прагрэсуйнай форме, як гэта зрабіў у ЗША Джоні І іншых краінах. Мы павінны знаходзіць эфектыўныя рыначныя адносіны за больш кароткі тэрмін чым гэта зрабілі краіны Захаду. А гэта вельмі складаная справа.

У. АРЭШЧАНКА,
загадчык кафедры
эканомікі і сацыялогіі
працы, прафесар.

2 А БУДЗЕННАСЦЮ

Знамага жыцця, якое
што і казаць, стано-
віцца ўсё больш складаным,
наступаюць святы, калі мож-
на забыцца на праблемы,
даграць душу, дзякуючы
добраму жарту, шчырай ус-
мешцы.

усіх жадаючих паглядзець
выступленні самадзейных
артыстаў факультэта ў свя-
точным канцэрце, прэс-кан-
ферэнцыю «Студэнты-да-
цэнты», сустрачу каманд
студэнтаў і выкладчыкаў у
Клубе вясёлых і знаходлі-
вых

ТРАДИЦИЯ ЖЫВЕ

Штогод у лістападзе вост-
ужо на працягу амаль двух
дзесяцігоддзяў чакаюць
рыхтуюцца да свайго «ся-
мейнага» свята студэнты
выкладчыкі, выпускнікі
эканамічнага факультэта
універсітэта. А юблейны
было асаблівым, эканоміфаку-
льце споўнілася 20 гадоў. І таму прымерна
званы да яго традыцыйны
«Дні эканаміста» рыхтава-

Свята, якога чакалі, атрымалася. Асобныя аўдыторыі галоўнага корпуса, пераўтварыліся часова ў вучэбныя, дэкаланы, бар, а актовая залі ледзь змагла ўмясціць

Як заўсёды, прыйшлі на «Дні эканаміста» многія выпускнікі факультэта, якія сталі кіраўнікамі вытворчасці, добрымі спецыялістамі

Шмат было на пачатку
станаўлення эканамістаў
факультэта — буйнейшага
ва ўніверсітэце — добрых тра-
дыцый, пачыненняў. Нека-
торыя з іх, на жаль, стра-
ны, забыліся. А вось «Ди-
эканаміста», дзякуючы і дэ-
кану І. П. Транзюскаму,
асобным выкладчыкам, сту-
дэнтам, засталіся. Няхай
жыве гэтая добрая трады-
цыя яшчэ доўгія і доўгія
гады!

(Наш кар.).

ЯК ПАЗБАВІЦА АД ЧЭРГАЎ НА АБАНАМЕНЦЕ № 1

(ВУЧЭБНЫ КОРПУС № 2 ПА ВУЛ. КІРАВА)

Прачытаўшы заўважку сакратара камсамольскага бюро біялагічнага факультэта А. Грамыкі «Чэргі... у бібліятэцы» («Гомельскі ўніверсітэт», № 34), хочацца адказаць: ён уздымае праблему ўтварэння чэргаў за атрыманнем у чарговае кніжыцы падручнікаў у пачатку навучальнага года. Сапраўды, у апошнія два гады ўніверсітэце такія абставіны, што добрымі студэнтам, якія свечасова разлічваюцца з бібліятэкай, выконваючы правілы карыстання атрыманай літаратурай, даводзіцца стаяць у кастрычніку ў чэргах па віне тых, хто ў тэрмін не здаў у фонд бібліятэкі атрыманую раней вучэбную і навуковую літаратуру. Між іншым, да такіх нядабайных студэнтаў адносіцца і сам А. Грамыка. З бібліятэкай ён разлічыўся толькі ў кастрычніку.

Ці сам аўтар публікацыі выдумуе, ці яго заблыталі супрацоўнікі абанемента № 1, але ён няправільна вызначыў прычыны вялікай на-

грузкі і колькасць работнікаў абанемента. Тут працуе не два, а з улікам сумашчальніцтва, чатыры чалавекі. І чэргі гэтыя па названай немалаважнай прычыне ствараюцца не кожны дзень і не кожны месяц, а толькі ў пачатку і ў канцы навучальнага года, г. зн. у самыя напружаныя месяцы — у кастрычніку і чэрвені. Іншы раз яны бываюць і ў перапынках паміж лекцыямі. Гэта зусім не трывожная сітуацыя, а нармальнае становішча: усе жадаюць хутчэй атрымаць падручнікі.

Калі б студэнты свечасова разлічыліся, то напружкі на бібліятэкараў была б раўнамернай. Студэнты неадатрымліваюць веды не толькі 3-4 гады, што ім не змаглі свечасова выдаць літаратуру, але і таму, што ў апошні час большасць з іх забыла дарогу ў чытальныя залы, якія амаль што пустыя.

Наконт плошчы і цэны ў бібліятэчных памяшканнях. Гэта не толькі праблема

бібліятэкараў, але і наша агульная праблема. Аднак сёння становішча ў нас павіна некалькі палепшыцца. Для студэнтаў фізічнага факультэта, якія раней абслугоўваліся на абанементах № 1, рэктаратам універсітэта выдзелена плошча для новых абанементаў і чытальнай залы ў вучэбным корпусе № 5.

Тое, што нам абавязаны, і тое, чаму мы абавязаны, знаходзіцца ў цеснай узаемазвязі і ўзаемазалежнасці. Свечасова і добрасумленна выконваючы свае абавязкі, мы ствараем магчымасць свечасова выканаць свае абавязкі і для тых, хто нам абавязаны. Аб гэтым трэба не забываць усім нашым чытачам.

В. КАСЦЮЧЭНКАВА,
загадчыца бібліятэкі ГДУ.
Л. САЛЬНІКАВА,
загадчыца аддзела бібліятэкі.
М. ЧАРАЧКІНА,
старшыня прафсаюзага бюро бібліятэкі.

Дазволена стаць магістрам

Універсітэт дружбы народаў імя П. Лумумбы першым з айчынных ВНУ перайшоў на прынятую ў большасці еўрапейскіх краін дзяржаўную сістэму падрыхтоўкі кадраў. Цяпер усе выпускнікі ўніверсітэта атрымаюць дыпламы бакалаўраў, што адпавядае чатырохгадовай базавай адукацыі па той ці іншай спецыяльнасці, а лепшых прадоўжаць (на працягу паўтара года) вучобу ў магістратуры, дакумент аб заканчэнні якой даасць ім пераважнае права займацца навукова-даследчай і выкладчыкай дзейнасцю.

Амаль два дзесяцігоддзі працягвалася барацьба вядомага ў краіне і за мяжой універсітэта за новую мадэль арганізацыі адукацыі, куды больш выгадна для дзяржавы, ВНУ і студэнтаў, паколькі дазваляе не толькі эканоміць масу сродкаў, але і паўней улічыць інтарэсы кожнага, унесці здаровае спаборніцтва, папярэдзіць «ураўнялаўку» пры ўладкаванні выпускнікоў на працу. І вось, дарэчы, загад старшыні Дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. Лумумбы (праўда, «у парадку эксперымента») і саветам студэнтам УДН вучыцца па новай сістэме.

Цяпер у універсітэце поўным ходам ідзе перагляд дзейнічаючых праграм і планаў, заснаваных на супастаўленні іх з вучэбнымі курсамі лепшых універсітэтаў ЗША, Вялікабрытаніі, ФРГ, Японіі. Спецыяльныя раздзелы многіх прадметаў з гэтага часу перанесены за межы калектываў — іх будучы вывучаць толькі пратэранты на магістарскую ступень.

Перабудова ўсёй структуры ўніверсітэцкай адукацыі выклікала да жыцця і іншыя новаўвядзенні. Так, на факультэце

фізіка-матэматычных і прыродазнаўчых навук уведзена распаўсюджаная на Захадзе шматбальная шкала ацэнкі ведаў, якая складаецца зыходзячы з агульнай колькасці гадзін, адведзеных на дадзены дысцыпліну (Скажам зададзены спаткаць планам дасведчым гадзінаў на матэматычнаму аналізу азначаюць для студэнта магчымасць набраць па гэтай прадмету не больш двухсот балаў, прытым дасягнуць ім вынік будзе зафіксаваны ў спецыяльным дадатку да дыплама). Немалаважна і тое, што ўзровень ведаў пры гэтым будзе вызначацца не толькі ў выніковым экзамене, колькі ў ходзе ўсёх заняткаў — па выніках выкананых самастойных работ, аддзельных калектываў і т. п., што, несумненна, уздымае актыўнасць студэнтаў у час семестра.

Ці данаможа гэты эксперымент пазбегнуць крызісу «ідэй», людзей і тэхналогій, які ўсе больш вядома дае пра сябе ведаць у вышэйшай школе? Пытанне хутчэй за ўсё рытарычнае. Аднак імята шляху прывесці адукацыю і кваліфікацыю айчынных спецыялістаў у адпаведнасць з сусветнымі стандартамі ў нас, вядома, няма.

А. ЗВЕРАЎ,
(«Ізвестны», № 323 за 1990 г.).

РАСКАЗ ЭКСКУРСАВОДА.

Фота У. Чысцкіна.

ДЛЯ СКАЧКА ВЫШЭЙ...

Так, мы залежым ад усяго, пачынаючы з надвор'я і прыватнага генаў і заканчваючы апошнімі падзеямі дзе-небудзь у Паўднёва-Усходняй Азіі. Але сума ўнутраных сіл чалавека па крайняй меры роўная суме сіл, якія дзейнічаюць звонку. Калі было б інакш, чалавецтва даўно перастала б існаваць.

Так, ёсць выпадкі, і колькі хочаш, калі неспрыяльныя сілы бяруць верх. То стыхійнае бедства, то транспартная пробка, то хвароба, то неадольнае жаданне выкурыць адчаргату прымушваюць нас адцягнуць сябе абсалютна бездапаможнымі.

Але прыкнёце хача б у маштабе свайго асабістага жыцця: ці часта ў вас узнікалі моманты такой вольнай, раковай, рабскай залежнасці ад неконтрольваемых і абставін? Ці не больш пастаянныя перыяды аднос-

СПАЗНАЕМ СЯБЕ

нага дабрабыту і свабоды, калі знешнія абставіны моўчкі чакаюць свайго часу і калі менавіта лішак свабодных унутраных сіл шукае і не знаходзіць сябе прымянення?

Нейрафізіялагі лічаць, што пры звычайнай рабоце чалавечага мозгу яго патэнцыял выкарыстоўваецца толькі на 15—20% ад магчымага. 70—75% невыкарыстоўваемых нявольных клетак у мозгу — навошта яны, ці не трэба задумацца? А раптам — для скачка вышэй сябе?

СТОМЛЕНАСЦЬ, ЯКОЇ МОЖА НЕ БЫЦЬ

Мозг адмаўляецца ад хаосу. Рэагуе абаронным тармажэннем: прытупленне ўспрыняцця, адмова памяці, слабасць думкі, спазм сасудаў (галаўныя болі) і г. д. А колькі яшчэ непа-

трэбных нагрузак! Накладак на іх — ад няўмення сябе арганізаваць, размеркаваць час і сілы, ад агульнай неадукаванасці — у адносінах да свайго цела і мозгу, да свайго душы... Заціскаеш сябе маларухомасцю, атручываеш тым, што лічыш харчаваннем...

Толькі пры здаровай жыццёвай філасофіі адпаведнага дапамога вам адпачываць і працаваць.

КАЛІ ДОБРА БЫЦЬ НАІЎНЫМ

Часта можна пацуду: «Вазьмі сябе ў рукі!» Якія ж рукі маюцца на ўвазе?

Усё жыццё ты вучыўся карыстацца сваімі рукамі, вучыўся да гэтага часу. Усё зразумела: рука — інструмент. Вось яна — дзейчае. Самаўнушэнне — рука твайго духу. Нябачная рука.

Васёлы перапынак

ПУСТОЕ

Да 2000 года кожная савецкая сям'я будзе мець асобную кватэру або дом, але не ў 12.00, як аб'яўлялася раней, а ў 18.30. Урад прыносіць свае прабачэнні.

АПОШНЯЯ НАВІНЫ

Сусветнае таварыства «Беспамятства» вылучыла наступныя тэзісы: «Парыж, толькі для французцаў», «Берлін — для немцаў». У адносінах Нью-Йорка пытанне вырашаецца.

Інструмент вябачны. Як карыстацца ім?

Толькі адным спосабам: павярнуць яго. Наўна. Падціпамаю. Ніякая «слава» не створыць веры, калі не яма. Але самаўнушэнне развівае сьлі волю.

СПАКОЙ СУПРАЦЬ РАЎНАДУШША

Спакой адрозніваецца ад раўнадушша, які дэзінтэсуе ад старасці, як сон ад смерці. Спакой — не адсутнасць, а вышэйшае раўнавага ўсёх пачуццяў. Многія не разумеюць. Баюцца спакою, бо лічаць яго раўнадушшам. Можна гэта тама, што на трывожным дзе душы гэтых людзей ёсць каменчыкі сапраўднага раўнадушша. І яны асцерагаюцца, што ў прарэзастцы спакою гэтыя каменчыкі стануць бачнымі.

У спакоі заключана энергія адраджэння, сёнь духоўнага пазнання Жыцця.

(З кнігі У. Леві «Шануе ж людзям...».)

ВЫЙШЛІ У ФІНАЛ

На гомельскім стадыёне «Лакаматыў» адбыліся заключныя спаборніцтвы па футболе, якія ўваходзяць у праграму студэнцкай спартакіяды рэспублікі. За дзве пунцты ў фінал яшчэ барацьбу каманды Гомельскага і Гродзенскага ўніверсітэтаў, Беларускага політэхнічнага, Віцебскага і Мар'іўскага педагагічных інстытутаў. У першай сустрэчы нашы футбалісты дабіліся пераконаўчай перамогі над студэнтамі з Гродна. Яны выйгралі матч з лікам 4:1. Яшчэ больш пераконаўчай была іх перамога над віцебчанамі — 7:1. З мінімальным лікам — 1:0 — гаспадары поля ўзялі верх над мянчэнамі і мар'іўчанамі. Такім чынам, у чатырох сустрэчах яны не страцілі ніводнага ачка і занялі ў турніры верхні радок. Другое месца, а разам з ім і пунцты ў фінал, дасталіся мар'іўскім футбалістам.

Сярод нашых студэнтаў добрай гульні падавала і паўабаронца Аляксандр Перахаў, абаронца Віктар Красніцаў (абодва з факультэта фізічнай культуры) і Вячаслаў Ляўчук з эканомфака.

У. ДЖЫОЕУ,
трэнер каманды.

Рэдактар У.А. БАЛОГА.

Дэканат філалагічнага факультэта, кафедра беларускай мовы выказваюць глыбокае спачуванне асістэнту названай кафедры КУЗЬМІЧУ Леаніду Пятровічу ў сувязі з напаткаўшым яго горам — смерцю МАЦІ.

Дэканат па рабоце з замежнымі навучцамі, кафедра рускай мовы для замежных навучцаў выказваюць глыбокае спачуванне асістэнту названай кафедры СЫЦЬКО Наталлі Уладзіміраўне за выпадку напаткаўшага яе гора — смерці БАЦЬКІ.